

มาตรการลงโทษของสหประชาชาติ (UN Sanctions)

ตามหมวดที่ 7 (Chapter VII) ของกฎบัตรสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council - UNSC) เป็นผู้กำหนดว่ามีภัยคุกคามต่อสันติภาพ (threat to the peace) การละเมิดสันติภาพ (breach of the peace) หรือการกระทำรุนแรง (act of aggression) หรือไม่ และจะให้ข้อเสนอแนะหรือตัดสินว่าจะใช้มาตรการใดเพื่ออารังไว้หรือสถาปนาถ่วงดุลซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยอาจใช้มาตรการลงโทษหรือการใช้กำลัง

มาตรการลงโทษ (sanctions) ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้บังคับเพื่อกดดันให้ประเทศ องค์กร หรือบุคคลที่กระทำการอันเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพหรือรุกรานประเทศอื่นยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะของสหประชาชาติ เพื่อยุติการกระทำนั้น ๆ โดยอาจเป็นมาตรการลงโทษด้านการค้า/การเงิน การห้ามนำเข้าและ/หรือส่งออกสินค้าบางประเภท การห้ามเดินทาง การอายัดทรัพย์สิน หรือมาตรการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การใช้กำลังทางอาวุธ โดยประเทศ องค์กร และ/หรือบุคคล ที่ถูกกำหนด มีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรการลงโทษนั้น ๆ ตามที่ข้อมติ UNSC กำหนด โดยในการออกข้อมติลงโทษฯ UNSC จะจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับมาตรการลงโทษ (Sanctions Committees) ประกอบด้วยผู้แทนประเทศสมาชิก UNSC 15 ประเทศ มีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามการดำเนินการมาตรการลงโทษต่อประเทศ องค์กรและ/หรือบุคคลนั้น ๆ ด้วย

มาตรการลงโทษส่วนใหญ่ เน้นเรื่องการห้ามซื้อ-ขาย นำเข้า-ส่งออก อาวุธยุทโธปกรณ์ หรืออุปกรณ์ / สินค้าอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างความรุนแรงในพื้นที่ โดยที่ผ่านมา จะระบุรายการยุทธภัณฑ์และสินค้า และรายชื่อตัวบุคคลผู้ที่ต้องการลงโทษที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น หรือที่เรียกว่า targeted sanctions เพื่อหลีกเลี่ยงหรือจำกัดผลกระทบจากมาตรการลงโทษที่อาจเกิดแก่ประชาชนในประเทศนั้น ๆ อาทิ การอายัดทรัพย์สิน หรือการห้ามเดินทางของบุคคลหรือองคภาวะ (entity) ที่ส่งเสริมการก่อความรุนแรง หรือบริษัทที่สนับสนุน/เป็นช่องทางทางการเงินสำหรับการจัดหาอาวุธ ตลอดจนการห้ามส่งออกสินค้าบางรายการไปยังบางองคภาวะที่ถูกลงโทษ โดยไม่กระทบกับการยังชีพของประชาชนในประเทศ

ในฐานะประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ไทยมีพันธกรณีตามข้อ 25 ของกฎบัตรสหประชาชาติที่จะต้องปฏิบัติตามข้อมติ UNSC อย่างครบถ้วนและเคร่งครัด และให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในการดำเนินการมาตรการลงโทษต่าง ๆ ตามที่กำหนด โดยกระทรวงการต่างประเทศ มีบทบาทรับผิดชอบในการนำข้อมติ UNSC ที่กำหนดมาตรการลงโทษต่าง ๆ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในการดำเนินการมาตรการลงโทษและแจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในปัจจุบัน UNSC ได้กำหนดมาตรการลงโทษ ทั้งสิ้น 15 กรณี แบ่งเป็นกรณีตามสถานการณ์ในประเทศต่าง ๆ 13 กรณี ได้แก่ โซมาเลียและเอริเทรีย ลิเบีย อิรัก อิหร่าน เกาหลีเหนือ แอฟริกากลาง เซาท์ซูดาน ซูดาน เยเมน กินีบิสเซา คองโก เลบานอน และมาลี และกรณีบุคคลและองค์กร 2 กรณี ได้แก่ กลุ่มรัฐอิสลามและอัลกออิดะห์ และกลุ่มตอลิบาน โดย UNSC จะติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และประชุมหารืออย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงและต่ออายุมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เมื่อกรณีใดมีพัฒนาการเชิงบวกและมีเสถียรภาพเพียงพอ UNSC จะพิจารณายกเลิกมาตรการลงโทษต่อประเทศนั้น อาทิ กรณี UNSC ออกข้อมติที่ 2283 (2016) เกี่ยวกับการยกเลิกมาตรการลงโทษต่อโกตดิวัวร์ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2559

กองสันติภาพ ความมั่นคงและการลดอาวุธ
กรมองค์การระหว่างประเทศ
21 มิถุนายน 2561